

Hva og hvem hindrer Nussir?

Kommentarer til "Vedtak om utsatt frist for oppstart av drift jfr. mineralloven § 45 - Repparfjord kobberforekomst i Hammerfest (tidl. Kvalsund) kommune."

27.08.2024 meldte Direktoratet for mineralforvaltning at det har innvilga Nussir ASAs søknad om tre års forlenging av fristen for å ta i bruk sin driftskonsesjon til kobbergruve.

Det mest interessante her er begrunnelsen i søknaden og at direktoratet har gått god for denne.

Nussir ASA oppgir i søknaden tre årsaker til at det "har vært vanskelig å få på plass alle økonomiske forhold som er nødvendige for å oppstart av drift.":

– covid-19 reiserestriksjoner våren 2020,

– Russlands invasjon av Ukraina i 2022

– påfølgende års økning i det generelle prisnivået

Dette har da direktoratet tatt for god fisk, men stemmer det?

Alle årsakene som Nussir ASA oppgir er helt generelle trekk i samfunnet, som skulle gjelde for alle investeringer, både i gruver og annen industri. Om dette skulle ha hindra Nussir skulle det da også ha hindra andre. Øystein Rushfeldt har han sagt at aksjemarkedet er steindødt. Det er da interessant å se hvordan andre vurderer tilgangen på privat kapital. I november 2023 blei Høyres fremste gruvepolitiker Bård Ludvig Thorheim intervjuet av Aftenposten om utsiktene for mineralnæringen:

– Det er en veldig stor interesse fra kommersielle aktører i Norge nå. Hvis de ser at vi er til å stole på, at vi er forutsigbare og effektive, tror jeg ikke at subsidier er det vi trenger nå, sier Thorheim.

Nettopp. Her er vi ved sakens kjerne. Er Nussir ASA til å stole på, forutsigbare og effektive? Da Nussir blei ASA i 2007, fortalte de at produksjonen ville være i gang i 2011. Da de første Covid-problemene oppsto, var man allerede 9 år forsinka. Sjøl om den store investoren nå skulle stå rett om hjørnet og alle prosesser fra nå gå over all forventning raskt, vil man bli minimum 17 år forsinka. Forutsigbart? Effektivt?

Verken Nussirs søknad eller Direktoratets svar nevner motstanden mot prosjektet.

Gruveplanen har møtt motstand fra de aller første planene blei lagt fram. Fra et samla fiskerimiljø, fra samtlige norske naturvernorganisasjoner og flere utenlandske, fra reindrifta og Sametinget, fra ei rekke offentlige institusjoner som Direktoratet for Naturforvaltning, Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet. Kampen om Nussir har blitt den største miljøkampen i Norge etter Altakampen for vel 40 år siden. Kampmidlene har variert mellom høringsuttalelser, møter med aksjonærer og sivil ulydighet foran anleggsmaskinene. Og så skulle dette ikke ha noen betydning for problema med finansiering?

I 2011 skreiv Finnmark Dagblad: *Nussir har stadig problemer med å skaffe storinvestorer. Rushfeldt har reist verden rundt og presentert sin meget lovende forekomst, men ingen har åpnet en stor pung.*¹

Dette har vært situasjonen hele tida siden. Nussir har hele tida leita etter investorer, men resultatet har vært magert. Aksjekapitalen blei nylig utvida fra 10,5 til 14,5 millioner. Til sammenligning har Nordic Mining, som nå bygger ut sin rutilgruve ved Førdefjorden, en aksjekapital på 1300 millioner, nesten 100 ganger mer.

I juni 2022 mottok Naturvernforbundet et brev fra rådgivningsfirmaet *Critical Resource*, som skreiv på oppdrag av en ikke navngitt potensiell investor: *Jeg skriver for å spørre om det er mulig å snakke med dere i forhold til en undersøkelse vi driver på om Norge. ... Vårt arbeid fokuserer på å sikre at våre kunder oppnår en positiv sosial lisens til å drive, inkludert i forhold til berørte lokalsamfunn. ... vi er spesielt ute etter å forbedre vår forståelse av blant annet samfunnshensyn og miljøspørsmål knyttet til gruve drift i norsk arktis, og i spesielt knyttet til Nussir kobbergruve.*²

¹ Finnmark Dagblad 03.06.2011.

² Brevet var skrevet på engelsk.

Ingenting tyder på at den anonyme investor blei å investere en større sum etter denne undersøkinga.

Da det tyske smelteverkselskapet Aurubis i 2021 trakk seg fra sin intensjonsavtale med Nussir om å kjøpe opp kobberkonsentrat, oppga man to årsaker, prosjektet var ikke "bærekraftig", og man kunne ikke vite når Nussir ville kunne levere. Dette var det første av to tilbakeslag Nussir ASA fikk i løpet av 2021. Det andre var at Hammerfest kommune blei nødt å trekke tilbake byggetillatelsen, da lovgrunnlaget ikke var i orden. Begge deler har klart virka inn på interessen for investering.

Likevel godtar DMF begrunnelsen til Nussir ASA og har funnet grunnlag for å innvilge 3 års utsettelse. Tror virkelig DMF på fortellinga om at det er Covid, Putin og 5 % årlig prisstigning som er årsakene til at Nussir er 17 år etter skjema?

I brevet fra DMF minner de om at *det er enkelte vilkår i konsesjonen som må være oppfylt før oppstart av drift*. De sier ikke hvilke vilkår det er, men det er nærliggende å tenke på driftsplanen som ennå ikke har kommet, sjøl om den for tre år siden blei sagt å være straks ferdig. Det kan også være snakk om mineralavfallsplan, som etter EUs mineralavfallsdirektiv skulle vært levert FØR driftskonsesjonen blei behandla. Det er også nærliggende å tenke på at Nussir ikke har noen avtale med rettighetshaverne i området de skal bruke, verken med Wergeland som har steinbrudd og lokalene etter Folldal Verk eller med reindriffta.

Til sist i brevet gjør DMF merksom på at vedtaket kan påklages.

Svein Lund